

ТАКРИЗ

ба автореферати **Боқизода Домулло Зафарчон** дар мавзӯи
**«Тозакунии обҳои шорандаи истеҳсолоти масолеҳи маҳкамкунӣ аз
металлҳои вазнин (дар мисоли ЧДММ «Точфилиз»)»** барои дарёфти
дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисоси 25.00.27 –
Гидрологияи хушкӣ, захираҳои обӣ, гидрохимия

Муаммои тоза кардани обҳои шорандаи саноатӣ ва алалхусус обҳои партовии пас аз амалиётҳои галванотехнологӣ ҳосилшаванда дар корхонаҳо ба мушкилоти умумии ҳифзи муҳити зист зич алоқаманд аст, зеро ба истеҳсолоти галванӣ истеъмоли зиёди оби тозаи хушсифат ва партофтани миқдори зиёди партовҳои захролуд хос мебошад. Ифлосшавии захираҳои обӣ аз таъсири чунин истеҳсолот боиси баланд шудани сарбории инсонсирӣ (антропогенӣ) ба муҳити зист гашта, дар ин робита металлҳои вазнин ифлоскунандаҳои афзалиятнок ба шумор рафта, пайвастагиҳои онҳо дар обанборҳо нобуд намешаванд ва танҳо шакли мигратсияро дигаргун сохта, барои гидробионтҳо ва одамон захрнок маҳсуб мегарданд. Аз ин рӯ, тоза кардани обҳои шорандаи истеҳсоли галванӣ ва кам кардани воридшавии партовҳои галванӣ ба муҳити зист вазифаи муҳими корхонаҳои саноатӣ бо ҷорӣ намудани усулҳои самаранок илман асосноккардашудаи муомилот бо обҳои шоранда ба ҳисоб меравад ва таҳқиқоти Боқизода Д.З. дар ин самт хеле муҳим ва саривақтӣ мебошад.

Навоварии илмӣ кори пешниҳодшуда дар таҳияи шароит ва схемаи технологияи тозакунии реагентӣ (химиявӣ) ва коагулятсионии обҳои шоранда аз ионҳои металлҳои вазнин, ки дар равандҳои гуногуни истеҳсолӣ, азҷумла аз фаъолияти коргоҳи андудкории галваники ЧДММ «Точфилиз» ҳосил мешаванд, мебошад.

Муаллифи диссертатсия бо истифода аз дастгоҳу таҷҳизоти муосири озмоишгоҳӣ таркиби химиявӣ ва хусусиятҳои физикии обҳои шорандаи истеҳсолоти масолеҳи маҳкамкуниро омӯхта, равандҳои бартарафсозии тирагӣ, беохангардонӣ, таҳшинкунии металлҳои рух ва мисро вобаста ба рН-и муҳит, таъсири ҳарорат ва намуди моддаи таҳшинкунанда баҳри амалисозии тадбирҳои илмӣ-техникии муҳофизати гидросфера мавриди таҳқиқ қарор дода, дар асоси натиҷаҳои бадастомада тарҳи технологияи раванди тоза кардани обҳои шорандаро аз рух, оҳан ва мис тавассути усулҳои химиявӣ ва коагулятсионӣ таҳия намудааст.

Баррасии натиҷаҳои илмӣ корҳои анҷомдодашудаи Боқизода Д.З. дар чандин конфронсҳои байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ бо ба нашр намудани 6 мақолаи илмӣ дар маҷмӯи маводҳои конференсияҳо, интишори 7 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тавсиянамудаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва доштани нахустпатенти Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба усули тозакунии обҳо аз иони металлҳои гувоҳи боэътимод будани натиҷаҳои таҳқиқот ва расидан ба дараҷаи баланди тозакунии дар миқёси саноатӣ мебошад.

Яке аз ҳадафҳои асосии таҳқиқот, ки муаллиф ба он ноил гардидааст, ин муқоисаи роҳҳои тозакунии химиявӣ ва коагулясионии обҳои шоранда буда, дар асоси он самаранокии иқтисодии усулҳои омӯхташуда бо назардошти арзиши тамоми реактивҳо ва амалиётҳо ҳисоб карда шудааст.

Бо вучуди ин, дар автореферат як қатор камбудихо мавҷуданд:

1. Дар матни автореферат дар саҳифаҳои 4, 14 ва 15 ибораҳои «сулфати алюминии севалента», «сулфати севаленти алюминий» ва «сулфати севалентаи алюминий» барои ифодаи номи коагулянт - $Al_2(SO_4)_3$ дарҷ шудааст, ки дар ин ҷо калимаи «севалента» зиёдатӣ мебошад, ҳарчанд дар аксар мавридҳо муаллиф иборани дурусти «сулфати алюминий»-ро истифода намудааст.

2. Дар расми 10 - нақшаи асосии технологияи тоза кардани маҳлули коркардшудаи истехсолоти масолеҳи маҳкамкунии ЧДММ «Точфилиз»... муомилоти минбаъда нисбат ба партови хатарноки ҳосилшуда, яъне шлам норӯшан мебошад ва дар матни автореферат оид ба таркиб, миқдор ва ё имконоти технологияи коркарди он суҳан намеравад.

Дар умум, эродҳои дар боло овардашуда ба баҳои мусбати кори пешниҳодшуда таъсир намерасонанд ва аҳамияти илмиву амалии кори иҷрошударо паст намеkunанд.

Мутолиаи автореферати кори десертатсионӣ далолат ба он менамояд, ки кори илмӣ-таҳқиқотии мазкур куллан ба анҷомрасида маҳсуб мегардад ва барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисоси 25.00.27 – Гидрологияи хушкӣ, захираҳои обӣ, гидрохимия ба талаботи Низомнома оид ба тартиби додани дараҷа ва унвонҳои илмии КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он Боқизода Домулло Зафарҷон бе шубҳа сазовори соҳиб шудани дараҷаи илмии зикргардида мебошад.

Дотсенти кафедраи химияи органикӣ ва амалии МДТ «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б. Ғафуров», номзади илмҳои химия

Тиллобоев Ҳ.И.

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Хучанд, к. Малонбекова 1а.
Телефон: (+992) 92 618 70 69, E-mail: tilloboev-2006@mail.ru

Имзои дотсент Тиллобоев Ҳақимҷон Иброҳимовичро тасдиқ менамоям.

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси МДТ «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б. Ғафуров»

Наврӯзов Э.Н.